

Bild och form samt konsthantverk

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 23 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2004 och 2005. Utskottet avstyrker samtliga yrkanden.

Yrkandena handlar om

- vikten av form och design
- begäran om förslag från regeringen inom området form och design
- utställningsmöjligheter
- mötesplatser
- upphandling av offentlig konst
- plan för avsättning av medel till utsmyckning av offentliga platser
- kollektivverkstäder
- utställningsersättning och
- satsningar på vissa verksamheter, projekt eller regioner.

I betänkandet finns åtta reservationer och ett särskilt yttrande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Utskottets överväganden	5
Vikten av form och design	5
Begäran om förslag från regeringen inom området form och design	6
Utställningsmöjligheter	7
Mötesplatser	8
Upphandling av offentlig konst	9
Plan för avsättning av medel till utsmyckning av offentliga platser	10
Kollektivverkstäder	11
Utställningsersättning	12
Satsningar på vissa verksamheter, projekt eller regioner	13
Reservationer	16
1. Vikten av form och design, punkt 1 (m)	16
2. Begäran om förslag från regeringen inom området form och design, punkt 2 (m, kd)	17
3. Utställningsmöjligheter, punkt 3 (m, fp, kd, c)	18
4. Mötesplatser, punkt 4 (m)	18
5. Upphandling av offentlig konst, punkt 5 (m, fp, kd, c)	19
6. Upphandling av offentlig konst, punkt 5 (v)	20
7. Kollektivverkstäder, punkt 7 (v)	20
8. Utställningsersättning, punkt 8 (v)	21
Särskilt yttrande	22
Satsningar på vissa verksamheter, projekt eller regioner, punkt 9 (c)	22
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	23
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	23
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	23

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Vikten av form och design

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr233 yrkande 23 och 2005/06:Kr235 yrkande 1.

Reservation 1 (m)

2. Begäran om förslag från regeringen inom området form och design

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr361 yrkande 12 och 2005/06:Kr417 yrkande 17.

Reservation 2 (m, kd)

3. Utställningsmöjligheter

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr357 yrkande 6 och 2005/06:Kr410 yrkande 7.

Reservation 3 (m, fp, kd, c)

4. Mötesplatser

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr233 yrkande 24 och 2005/06:Kr235 yrkande 4.

Reservation 4 (m)

5. Upphandling av offentlig konst

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr368 yrkande 27, 2005/06:Kr381 yrkande 34 och 2005/06:Kr409 yrkande 14.

Reservation 5 (m, fp, kd, c)

Reservation 6 (v)

6. Plan för avsättning av medel till utsmyckning av offentliga platser

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr382 yrkande 32.

7. Kollektivverkstäder

Riksdagen avslår motionerna 2005/06:Kr382 yrkande 20 och 2005/06:Kr409 yrkande 11.

Reservation 7 (v)

8. Utställningsersättning

Riksdagen avslår motion 2005/06:Kr409 yrkande 6.

Reservation 8 (v)

9. Satsningar på vissa verksamheter, projekt eller regioner

Riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr223, 2004/05:Kr391, 2005/06:Kr207, 2005/06:Kr232, 2005/06:Kr317, 2005/06:Kr356, 2005/06:Kr392 och 2005/06:Ub586 yrkande 7.

Stockholm den 1 juni 2006

På kulturutskottets vägnar

Lennart Kollmats

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Lennart Kollmats (fp), Lars Wegedal (s), Eva Arvidsson (s), Kent Olsson (m), Paavo Vallius (s), Nikos Papadopoulos (s), Gunilla Tjernberg (kd), Siv Holma (v), Göran Persson i Simrishamn (s), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c), Gunilla Carlsson i Hisings Backa (s), Anna Lindgren (m), Inger Nordlander (s), Johan Andersson (s), Henrik Westman (m) och Tasso Stafilidis (v).

Utskottets överväganden

Vikten av form och design

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (m) om betydelsen av form och design med hänvisning till tidigare ställningstagande av riksdagen.

Jämför reservation 1 (m).

Motionerna

Moderata samlingspartiet framhåller i *motion Kr233* (m) att design och form får ökad betydelse. Produktutveckling handlar nu om estetik, material, funktion, producentens identitet och brukarens upplevelse. Design kan användas som arbetsmetod för att lösa problem och skapa nytta, därför designas även tjänster, miljöer och processer. Bra design är ett viktigt konkurrensmedel. Forskningen om design är enligt motionärerna eftersatt i Sverige. Det behövs också vidareutbildningar för att öka kompetensen inom hantverksyrken och även andra yrkesgrupper. Företag skulle kunna få möjlighet att söka pengar ur en fond, både i form av lån och bidrag (yrkande 23). Samma uppfattning om vikten av form och design framför Moderaterna i *motion Kr235* yrkande 1.

Utskottets ställningstagande

Motsvarande yrkanden från Moderaterna behandlades i betänkande 2003/04: KrU3 tillsammans med regeringens skrivelse 2002/03:129 *Arkitektur, form och design*. Utskottet ansåg att det mot bakgrund av redovisningarna i skrivelsen inte behövdes något tillkännagivande enligt motionsyrkandena, som därför avstyrktes. Det är även nu utskottets mening att motionerna Kr233 (m) yrkande 23 och Kr235 (m) yrkande 1 bör avslås av riksdagen.

Begäran om förslag från regeringen inom området form och design

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (kd) om att regeringen ska föreslå konkreta åtgärder till stöd för svensk form och design. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande och till redovisningar som lämnas under 2006 om Designåret 2005.

Jämför reservation 2 (m, kd).

Motionerna

Kristdemokraterna påtalar i *motionerna 2004/05:Kr361* (kd) yrkande 12 och *Kr417* (kd) yrkande 17 att Form- och designutredningens betänkande (SOU 2000:75) pekat på en rad brister när det gäller de offentliga insatsernas inriktning och omfattning. Motionärerna begär att regeringen ska lägga fram förslag till riksdagen om konkreta åtgärder för hur staten kan stödja en positiv utveckling av svensk form och design. I ett sådant arbete är det också viktigt att utvärdera och ta till vara de insatser som gjorts under designåret 2005, heter det i motionen.

Utskottets ställningstagande

Motsvarande yrkande om konkreta förslag behandlades i betänkande 2003/04:KrU3 och avstyrktes av utskottet med hänvisning till att regeringen i skrivelse 2002/03:129 *Arkitektur, form och design* hade informerat om en rad åtgärder av olika slag som regeringen avsåg att vidta inom området. Det var enligt utskottet inte motiverat att riksdagen skulle begära förslag från regeringen på det sätt som motionärerna ville.

Designåret 2005 har genomförts därefter. Kampanjkontoret för designåret har finansierats av regeringen (Näringsdepartementet och Utbildnings- och kulturdepartementet). Dess rapport till Utbildnings- och kulturdepartementet inlämnades den 21 februari 2006 och finns publicerad på designårets webbplats www.designaret.se. Till Näringsdepartementet kommer rapporter att lämnas i maj och juni 2006. Utskottet utgår från att regeringen kommer att lägga rapporterna till grund för sina framtida överväganden om insatser inom området.

Riksdagen bör enligt utskottets mening avslå motionerna 2004/05:Kr361 (kd) yrkande 12 och Kr417 (kd) yrkande 17.

Utställningsmöjligheter

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (kd, m, fp, c) om att de offentliga institutionerna ska ta ett större ansvar för att ge samtida aktiva konstnärer utställningsmöjligheter.

Jämför reservation 3 (m, fp, kd, c).

Motionerna

Enligt Gunilla Tjernberg m.fl. i *motionerna 2004/05:Kr357* yrkande 6 och *Kr410* yrkande 7 (båda kd, m, fp, c) har de offentliga institutionerna stora möjligheter att skapa ett intresse för konst av samtida, aktiva konstnärer, men de ägnar en ytterst liten del av sin verksamhet åt sådana svenska konstnärer. Behovet av vidgade utställningsmöjligheter för yrkesverksamma konstnärer är stort. Det är nödvändigt att de offentliga institutionerna tar ett större ansvar på detta område, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Ur anslag 28:18 *Bidrag till bild- och formområdet* inom utgiftsområde 17 kan vissa utställare inom bild- och formområdet få statsbidrag. Det gäller sådana som huvudsakligen utan vinstsyfte bedriver en fortlöpande utställningsverksamhet av samtida bild- och formkonst och i sin verksamhet huvudsakligen ställer ut verk av konstnärer som är verksamma i landet. Bidrag lämnas enligt förordningen (1998:1368) om statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet.

Regionala museer kan få statsbidrag ur anslag 28:30 *Bidrag till regionala museer*. Villkoren regleras i förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. En förutsättning är att museerna också får bidrag från ett landsting, en kommun eller någon annan huvudman (2 §). I 4 § sägs att statsbidraget ska syfta till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Något åliggande att bereda aktiva konstnärer utställningsmöjligheter finns inte i dessa bestämmelser.

I budgeten för 2006 minskades båda dessa anslag på grund av omprioriteringar inom utgiftsområdet. Inga förslag om högre anslagsbelopp än de som regeringen föreslagit framfördes i budgetbehandlingen.

Utskottet anser inte att riksdagen bör göra det tillkännagivande som föreslås i *motionerna 2004/05:Kr357* (kd, m, fp, c) yrkande 6 och *Kr410* (kd, m, fp, c) yrkande 7, utan avstyrker yrkandena.

Mötesplatser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (m) om behovet av mötesplatser för design och formgivning på flera håll i landet. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstagande och till olika parter möjligheter att själva samverka.

Jämför reservation 4 (m).

Motionerna

Moderata samlingspartiet begär i *motionerna Kr233* yrkande 24 och *Kr235* yrkande 4 tillkännagivanden till regeringen om behovet av mötesplatser för design och formgivning på flera håll i landet. På sådana platser ska företag, designer, konsthantverkare, studenter och brukare mötas och inspireras. Enligt motionärerna är det glädjande att ett särskilt råd för arkitektur, form och design nu har bildats, men det är angeläget att inte låsa fast ansvaret på en institution utan i stället ta till vara den kompetens som redan i dag finns på flera håll i landet. Motionärerna nämner Svensk Form, Svid (Svensk industridesign), Svenska institutet, Svenska Moderådet och Interaktiva Institutet som exempel på organisationer som skulle kunna samarbeta och tillsammans med högskolor, näringsliv, museer och designer bilda denna centrala arena för utveckling av designområdet. I motion *Kr233* sägs också att Stockholm bör hysa en centralt placerad mötesplats.

Utskottets ställningstagande

Motsvarande yrkanden behandlades i betänkande 2003/04:KrU3. Utskottet hänvisade då till att en mötesplats för form och design inrättades i Stockholm 2002. Uppdraget gavs till Föreningen Svensk Form. Vidare hänvisade utskottet till att Röhsska museet i Göteborg har getts ett nationellt nätverksansvar inom form- och konsthantverksområdet.

Mötesplatsen i Stockholm finns kvar och finansieras ur anslag 28:31 *Bidrag till vissa museer*. Svensk Form har i regleringsbrev för 2006 ålagts att ta ansvar för verksamheten och att samverka och stimulera till regionala initiativ inom området. Även Röhsska museets nätverksansvar fortsätter. Röhsska ska senast den 1 mars 2007 redovisa till regeringen hur detta arbete har bedrivits.

Samverkan mellan de parter som nämns i motionerna kan komma till stånd på parternas initiativ och inom ramen för de resurser som de disponerar. Utskottet anser inte att riksdagen bör göra något tillkännagivande enligt motionerna. Utskottet avstyrker därför motionerna *Kr233* (m) yrkande 24 och *Kr235* (m) yrkande 4.

Upphandling av offentlig konst

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (fp) om analys av hur stöd till verksamma konstnärer och det offentligas inköp av konst har fördelat sig under den senaste tioårsperioden. Vidare avstyrker utskottet ett motionsyrkande (v) om bättre statistik om bl.a. det offentligas inköp av konst.

Jämför reservationerna 5 (m, fp, kd, c) och 6 (v).

Motionerna

Folkpartiet liberalerna tar i *motionerna 2004/05:Kr368* yrkande 27 och *Kr381* yrkande 34 upp inköp av offentlig konst, som motionärerna menar är en grannliga uppgift. De anser det angeläget att konkurrensen ökar och fungerar och att alla konstnärer får möjlighet att lämna anbud, oberoende av om man är medlem i någon fackorganisation eller inte. Utöver inköpen av konst till statliga byggnader, som sköts av Statens konstråd, fördelas en stor del av det offentliga stödet till konstnärerna via Konstnärsnämnden. Folkpartiet vill att det ska göras en genomgripande analys av hur stöd till verksamma konstnärer och det offentligas inköp av konst har fördelat sig under den senaste tioårsperioden.

Vänsterpartiet påtalar i *motion Kr409* yrkande 14 brister i statistiken inom konstområdet, bl.a. när det gäller marknadens omsättning, det offentligas satsningar på konst vid investeringar och hur enprocentsregeln efterlevs. Motionärerna vill att regeringen ska ge Kulturrådet i uppdrag att ta fram bättre statistik.

Utskottets ställningstagande

Riksdagen har vid varje riksmöte under 2000-talet och även tidigare behandlat motionsyrkanden om Statens konstråds rutiner för förvärv av konst m.m. Våren 2002 gjorde riksdagen på kulturutskottets förslag ett tillkännagivande till regeringen att det borde göras en förutsättningslös översyn av Statens konstråds verksamhet (bet. 2001/02:KrU18, rskr. 211). Utskottet utgick då liksom vid tidigare tillfällen från att rådet självfallet följer anvisningarna i regleringsbrevet och så långt det är möjligt utnyttjar de konkurrensmöjligheter som står till buds. Den översyn som utskottet föreslog att riksdagen skulle begära skulle bl.a. omfatta rådets former av upphandling och – som ett komplement till andra uppgifter som redovisas om anlitade konstnärer – hur konstnärer med olika bostadsort och organisationstillhörighet är representerade bland de inköpta och beställda konstverken.

Med anledning av riksdagens tillkännagivande gav regeringen för två år sedan i uppdrag till Statskontoret att genomföra översynen. Statskontoret rapporterade uppdraget i april 2005 (Statskontorets rapport 2005:9). I budgetpropositionen för 2006 gjorde regeringen den bedömningen att rappor-

ten inte borde leda till någon åtgärd när det gäller Statens konstråds nuvarande uppdrag avseende upphandling av konst till offentliga miljöer, pedagogik, tillsyn av statligt ägd konst samt information (prop. 2005/06:1 utg.omr. 17 s. 60). Riksdagsskrivelsen med tillkännagivandet anses av regeringen slutbehandlad, vilket redovisades i skrivelsen *Redogörelse för behandlingen av riksdagens skrivelser till regeringen* (skr. 2005/06:75). Kulturutskottet har inte funnit anledning att göra något uttalande med anledning av denna redovisning.

Utskottet utgår, liksom tidigare, från att Statens konstråd följer de anvisningar som regeringen ger i regleringsbrev och att rådet så långt möjligt utnyttjar de konkurrensmöjligheter som står till buds. Liksom tidigare utgår utskottet också från att rådet inte favoriserar någon speciell konstnär eller tillhörighet till viss konstnärsorganisation.

Konstnärsnämnden fördelar bidrag till verksamma konstnärer. Målet för bidragsgivningen är enligt regleringsbrevet för 2006 att öka möjligheterna för kvalificerade konstnärer som lever eller verkar i Sverige att ägna sig åt sitt konstnärliga arbete och att vidareutveckla sitt konstnärskap. Konstnärsnämnden ska till regeringen redovisa en analys av i vilken utsträckning målen har nåtts. Resultatredovisningen ska, med fördelning på de olika bidragsformerna och konstnärskategorierna, innehålla uppgifter om utvecklingen av bidragsgivningens kvalitet och effekter avseende konstnärernas ekonomiska och sociala villkor.

Statens kulturråd arbetar med utveckling av kulturstatistiken. Regeringen har i regleringsbrev för 2006 ålagt Kulturrådet att redovisa åtgärder som har vidtagits för att utveckla och förbättra den nationella kulturstatistikens innehåll och presentation med avseende på bl.a. aktualitet och relevans.

Mot bakgrund av det som nu redovisats föreslår utskottet att riksdagen avslår motionerna 2004/05:Kr368 (fp) yrkande 27, Kr381 (fp) yrkande 34 och Kr409 (v) yrkande 14.

Plan för avsättning av medel till utsmyckning av offentliga platser

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (mp) om en plan för hur enprocentsmålet för avsättning till konstnärlig utsmyckning av offentliga platser ska efterlevas bättre. Utskottet hänvisar till tidigare ställningstaganden.

Motionen

Miljöpartiet hävdar i *motion Kr382* att den sedan länge gällande rekommendationen att 1 % av byggkostnaderna ska avsättas till utsmyckning av offentliga platser inte efterlevs särskilt väl. Motionärerna vill att regeringen ska lägga fram en plan för hur rekommendationen bättre ska efterlevas (yrkande 32).

Utskottets ställningstagande

Inför budgetåret 1984/85 hade Statens konstråd föreslagit att det skulle fattas principbeslut om att minst 1 % av de medel som anvisas för byggnadsändamål inom statligt byggande skulle avsättas för konstnärliga satsningar. I budgetpropositionen (prop. 1983/84:100 bil. 10) förklarade regeringen att den ansåg att det inte var särskilt lämpligt att knyta ambitionsnivån till en viss andel av det statliga byggandet, men föreslog en kraftig ökning av det berörda anslaget (från 16,7 mkr till 26 mkr). Anslaget heter i dag 28:15 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön*. På förslag av kulturutskottet biföll riksdagen regeringens förslag och avtog en motion om ett riksdagsuttalande att statens förvärv av konst för utsmyckning av offentliga lokaler fortsättningsvis skulle uppgå till 1 % av den statliga byggnadsverksamheten (bet. KrU 1983/84:18, rskr. 268).

Vid riksmötena 1997/98 och 1998/99 behandlades motioner från Miljöpartiet med begäran om tillkännagivanden att 1 % av den totala investeringskostnaden ska avsättas till estetisk utsmyckning vid infrastruktursatsningar. Kulturutskottet ansåg vid behandlingen av motionerna att de statliga konstinköpen borde grundas på en kulturpolitisk bedömning snarare än kopplas till omfattningen av byggandet vid en viss tidpunkt. Dock borde 1 % av den totala byggkostnaden kunna vara ett rimligt riktmärke. På utskottets förslag avtog riksdagen motionsyrkandena.

Utskottet har samma uppfattning nu. Enligt utskottets mening finns det inte heller skäl att riksdagen begär en plan för hur enprocentsmålet ska uppnås. Riksdagen bör därför avslå motion Kr382 (mp) yrkande 32.

Kollektivverkstäder

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (v) om utredning av möjligheterna till statlig finansiering även av administrationen av kollektivverkstäder och ett motionsyrkande (mp) om utvärdering av effekterna av statsbidraget.

Jämför reservation 7 (v).

Motionerna

Vänsterpartiet vill enligt *motion Kr409* att regeringen ska uppdra åt Kulturrådet att utreda möjligheterna att finansiera administrationen av kollektivverkstäderna, eventuellt i samverkan med respektive kommun eller landsting (yrkande 11). Att administrera dessa verkstäder tar tid och kraft från konstnärerna, anser motionärerna.

Miljöpartiet begär i *motion Kr382* att effekten av pengarna till kollektivverkstäderna ska utvärderas. Enligt motionärerna medför dagens direktiv att en stor del av de i dag 25 verkstäderna inte kvalificerar sig för statligt stöd (yrkande 20).

Utskottets ställningstagande

Motsvarande yrkande från Vänsterpartiet behandlades i betänkande 2003/04: KrU8. Motionsyrkandet avstyrktes då av utskottet, som förutsatte att Kulturrådet följer utvecklingen vid kollektivverkstäderna och bedömer vilka behov som konstnärskollektivet kan ha och i vad mån dessa behov bör tillgodoses genom ingripanden från staten eller på annat sätt.

Investeringsbidrag till kollektivverkstäderna lämnas ur anslag 28:18 *Bidrag till bild- och formområdet*. Kulturrådet meddelar på sin hemsida att man disponerar 2 miljoner kronor per år för sådana bidrag. Enligt förordningen (1998:1370) om statligt utrustningsbidrag till kollektivverkstäder lämnas bidrag till kollektivverkstäder som drivs av en sammanslutning av yrkesverksamma konstnärer, bygger på medlemmarnas egna insatser och har stabil organisation och arbetsform. Eftersom de medel som Kulturrådet disponerar för utrustningsbidrag till kollektivverkstäder är så pass begränsade finns det ingen möjlighet att bevilja alla ansökningar som lämnas in.

Enligt uppgift från Kulturrådet anser man där att frågan om bidrag till administration av kollektivverkstäderna bör tas upp med respektive kommun, som i allmänhet ger verkstäderna bidrag till lokalkostnaderna.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå motionerna Kr382 (mp) yrkande 20 och Kr409 (v) yrkande 11.

Utställningsersättning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande (v) om utredning av möjligheterna för fler konstnärer att få del av utställningsersättning. Utskottet anser att frågan om anslagsbeloppet är en budgetfråga.

Jämför reservation 8 (v).

Motionen

Vänsterpartiet begär i *motion Kr409* att regeringen ska utreda möjligheterna för fler konstnärer att få del av utställningsersättningen på en rimlig nivå (yrkande 6). Ersättningsnivåerna har höjts fr.o.m. 2006 till en nivå som enligt motionärerna är adekvat men samtidigt medför att 75–150 färre konstnärer kommer att få del av ersättningen.

Utskottets ställningstagande

Utställningsersättning finansieras från anslag 28:18 *Bidrag till bild- och formområdet* och regleras av förordningen 1998:1368 om statsbidrag till vissa utställare inom bild- och formområdet. Anslagets totalbelopp var inte föremål för några ändringsförslag i samband med budgeten för 2006.

Utskottet anser att frågan om anslagsbeloppet bör övervägas i samband med budgetarbetet. Motion Kr409 (v) yrkande 6 bör avslås av riksdagen.

Satsningar på vissa verksamheter, projekt eller regioner

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker två motionsyrkanden (s, v, mp) om Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbunds möjligheter att genomföra sitt uppdrag. Utskottet avstyrker vidare ett yrkande (s) om ett Alvar Aalto-center, ett yrkande (m) om ett fredsmonument, ett yrkande (fp) om keramiskt centrum i Kullabygden och tre yrkanden (s, m, resp. m) om fortsatta satsningar på form, design och medier i Västsverige.

Jämför särskilt yttrande (c).

Motionerna

Anne Ludvigsson m.fl. pekar i *motionerna 2004/05:Kr391 och Kr392*, båda (s, v, mp), på vikten av att Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund (SHR) får möjlighet att genomföra sitt uppdrag. Hemslöjden är i dag efterfrågad som näringsyttring, kulturyttring, utbildning och social samvaro, heter det i den sistnämnda motionen. SHR behöver bl.a. ha ett fungerande förbundskansli som arbetar med de samlande frågorna. I dag finns tillfälligt en sådan organisation och den är minimal, skriver motionärerna.

I *motion Kr356* beskriver Kurt Kvarnström och Barbro Hietala Nordlund (s) strävandena att skapa ett Alvar Aalto-center i södra Dalarna. De anser att skapandet av ett sådant center bör övervägas.

Anita Sidén (m) föreslår i *motion 2004/05:Kr223* ett minnesmärke över den svenska soldaten i fredens tjänst. I Sverige och även på ett antal platser utanför vårt lands gränser finns minnesmärken som markerar insatser

av svensk militär. Det rör sig om såväl kungar som generaler och trupp. Men individen, den svenska soldaten, har inte uppmärksammats. Författaren och konstnären Eino Hanski, som själv fått uppleva den mänskliga värme och hjälpsamhet som så mycket har varit kännemärke för svenska militära insatser under 1900-talet, hann före sin bortgång göra en modell för ett minnesmärke. Hans idé förtjänar att fullföljas, antingen genom att hans eget förslag utförs i fullskala eller att ett annat verk baserat på samma värderingar skapas, skriver motionären.

I *motion Kr317* lyfter Tina Acketoft m.fl. (fp) fram Kullabygden som en trakt präglad av keramiktradition. Kullabygden delar ambitionerna att öka intresset för designfrågor inom keramisk verksamhet och att stärka den roll som keramiken har som konstform. Med en bas inom näringslivet och kultursektorn där kommun, näringsliv och ideella verksamheter samverkar och med tillförda resurser skulle ett centrum och nätverk kunna byggas upp med placering i Höganäs, skriver motionärerna.

Tre motioner pläderar för fortsatta satsningar på form, design och medier i Västsverige.

I *motion Ub586* framhåller Marianne Carlström m.fl. (s) att Västsverige ger goda möjligheter att utveckla form, design och medier. Där finns Stekebyskolan, Halmens hus i Bengtsfors, Textilhögskolan vid Högskolan i Borås, Centrum för textilforskning, utbildningen i filmproduktion vid Högskolan i Trollhättan/Uddevalla¹, den unika utbildningen i 3 D-animation vid samma högskola och utbildningen i dataspelsutveckling vid Högskolan i Skövde. Motionärerna anser det angeläget att Högskolan i Skövde ges tillräckliga resurser för att denna utbildning ska kunna fortgå och utvecklas under kommande år (yrkande 7).

Motion Kr207 av Ulf Sjösten (m) pläderar för att resurser ska tillföras för att bygga upp två regionala mötesplatser för design i västra Sverige, med bas hos Röhsska museet i Göteborg och Textilmuseet i Borås, där man dels skildrar det breda designperspektivet, dels stärker den unika roll som textil har i landet.

Enligt Anita Sidén och Inger René (m) i *motion Kr232* bör Röhsska museet omvandlas till ett nationellt form- och designmuseum. Museet finns redan, nu gäller det att förse Röhsska med de resurser och de yttre attribut som ger museet denna roll även formellt, anser motionärerna.

Utskottets ställningstagande

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund får statsbidrag ur anslag 28:17 *Främjande av hemslöjden*. Anslaget totalbelopp har för 2006 minskats något med anledning av omprioriteringar inom utgiftsområde 17. Utöver bidraget till SHR finansieras med detta anslag dels konsulentverksamhet, dels viss projektverksamhet.

¹ Denna högskola heter fr.o.m. den 1 januari 2006 Högskolan i Väst.

Motsvarande yrkande som det nu aktuella behandlades vid 2003/04 års riksmöte i samband med budgeten för 2004. Utskottet konstaterade då att SHR är en ideell förening med uppgift att föra ut slöjden i hela samhället. Enligt utskottets mening var det viktigt att denna ideella förening i framtiden får en ökad del av det totala stöd som tilldelas hemslöjdsområdet. Utskottet var dock inte berett att inom givna budgetramar ytterligare höja anslaget (bet. 2003/04:KrU1 s. 52).

Utskottet anser det som mycket angeläget att SHR kan fortsätta det utåtriktade arbete som pågått de senaste åren för att synliggöra slöjden i samhället och för att skapa ett välgrundat självförtroende hos alla som verkar inom slöjden. Omfattningen av statens stöd till hemslöjden är en fråga som måste behandlas i samband med budgetberedningen.

Riksdagen bör enligt utskottets uppfattning avslå yrkandena om tillkännagivande i motionerna 2004/05:Kr391 (s, v, mp) och Kr392 (s, v, mp).

De övriga motionsyrkandena om satsningar på vissa verksamheter, projekt eller regioner bör enligt utskottets mening också avslås av riksdagen. Yrkandena handlar om sådant som kan framföras till regeringen för att eventuellt övervägas i samband med budgetarbetet, och riksdagen bör inte föregripa regeringens prioritering mellan olika förslag.

Riksdagen bör alltså avslå även motionerna 2004/05:Kr223 (m), Kr207 (m), Kr232 (m), Kr317 (fp), Kr356 (s) och Ub586 (s) yrkande 7.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i reservationen.

1. Vikten av form och design, punkt 1 (m)

av Kent Olsson (m), Anna Lindgren (m) och Henrik Westman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om vikten av form och design. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr233 yrkande 23 och 2005/06:Kr235 yrkande 1.

Ställningstagande

Form och design har fått ökad betydelse. Produktutveckling handlar nu om estetik, material, funktion, producentens identitet och brukarens upplevelse. Man talar i dag inte bara om design på varor, utan även på tjänster, miljöer och processer. Design är ett viktigt konkurrensmedel, och bra design kan bli det strategiska verktyg som gör att både stora och små företag lyckas på marknaden.

Forskningen inom designområdet behöver ges bättre möjligheter. Design är i lika hög grad en kultur- och näringspolitisk fråga som en utbildningsfråga. Det behövs också vidareutbildningar för att öka kunskapen om nya material, miljöanpassade färger och lim och andra miljö känsliga produkter för aktiva inom olika hantverksyrken och även för att öka kompetensen inom andra yrkesgrupper. Företag skulle kunna ges möjlighet att söka pengar ur en fond, både i form av lån och bidrag.

För att utnyttja de offentliga resurserna på ett bättre sätt är det angeläget att de samlas på färre aktörer. Offentliga medel bör i första hand gå till utbildning och forskning. Utbildningarna, såväl på design- som hantverksområdet, måste få större inslag av entreprenörskap och affärsmässighet för att öka möjligheterna till självförsörjning. Den bristande affärsinriktningen riskerar att ödelägga förmågan att förse näringslivet med livsviktig kompetens.

Det är också angeläget att höja statusen för svensk hantverksarbete. Hantverksarbetet är en viktig beståndsdel för den kulturella identiteten och vårt land kan få ytterligare internationell pondus om hantverk och industri i kombination med design ges ökad betydelse.

Det finns skäl att ifrågasätta om landets arkitektutbildningar har rimliga förutsättningar att genomföra de högt ställda mål som satts upp. Den utvärdering av arkitektutbildningen som regeringen lät genomföra i slutet av 1990-talet visade bl.a. att resurserna var otillräckliga och att utbildningen borde förlängas till fem år. På detta område har ingenting skett.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2005/06:Kr233 (m) yrkande 23 och 2005/06:Kr235 (m) yrkande 1.

2. Begäran om förslag från regeringen inom området form och design, punkt 2 (m, kd)

av Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Anna Lindgren (m) och Henrik Westman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om begäran om förslag från regeringen inom området form och design. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr361 yrkande 12 och 2005/06:Kr417 yrkande 17.

Ställningstagande

Den form- och designutredning som tillsattes i februari 1999 lämnade under september 2000 sitt slutbetänkande. Utredaren identifierar där en rad brister när det gäller de offentliga satsningarnas inriktning och omfattning, inte minst när det gäller samordningen på området. Regeringens skrivelse 2003 var välkommen, men den innehöll mest stora visioner och fluffiga formuleringar och få konkreta förslag. Där fanns inget helhetsgrepp för hur Sverige ska bli en ledande nation inom form och design. Det är nu fem år sedan utredaren lämnade sina förslag till åtgärder. I sin regeringsförklaring 2005 utlovade statsministern satsningar på ett designmuseum, men av det uttalandet fanns inte ett spår i budgetpropositionen. Riksdagen bör därför begära att regeringen snarast återkommer till riksdagen med förslag som innebär konkreta åtgärder för hur staten kan stödja en positiv utveckling av svensk form och design. I ett sådant arbete är det också viktigt att utvärdera och ta till vara de insatser som gjorts under Designåret 2005.

Därmed bör riksdagen bifalla motionerna 2004/05:Kr361 (kd) yrkande 12 och 2005/06:Kr417 (kd) yrkande 17.

3. Utställningsmöjligheter, punkt 3 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m) och Henrik Westman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utställningsmöjligheter. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr357 yrkande 6 och 2005/06:Kr410 yrkande 7.

Ställningstagande

Att komma i kontakt med sin publik och möjliga kunder är av avgörande betydelse för en konstnärs yrkesutövande. För att sprida denna form av kulturverksamhet och därmed också öka deltagandet i kulturlivet är arrangörsfrågan ett centralt kulturpolitiskt område. Stödet till arrangörer inom området är fortfarande mycket begränsat, och behovet av vidgade utställningsmöjligheter för yrkesverksamma konstnärer är stort.

De offentliga institutionerna har stora möjligheter att skapa ett intresse för konst av samtida, aktiva konstnärer. I dag ägnas dock en ytterst liten del av museernas och konsthallarnas verksamhet och budget åt nu aktiva svenska konstnärer. Det är nödvändigt att de offentliga institutionerna tar ett större ansvar på detta område.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2004/05:Kr357 (kd, m, fp, c) yrkande 6 och 2005/06:Kr410 (kd, m, fp, c) yrkande 7.

4. Mötesplatser, punkt 4 (m)

av Kent Olsson (m), Anna Lindgren (m) och Henrik Westman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om mötesplatser. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2005/06:Kr233 yrkande 24 och 2005/06:Kr235 yrkande 4.

Ställningstagande

Mötesplatser, där företag, designer, konsthantverkare, studenter och brukare kan träffas och inspireras, behövs på flera håll i landet, dels för att vidga kunskaperna kring industridesign, formgivning och hantverk, dels för att öka tillgängligheten också för allmänheten. Det är angeläget att inte

låsa fast ansvaret på en enda institution utan i stället ta till vara den kompetens som redan i dag finns på flera håll i landet genom lokala kunskapscenter om designfrågor för näringsliv och organisationer.

Sannolikt behövs också en central arena – fristående från staten – som kan samla ansvaret för kvalitetsuppbyggnad, teorier om form och design, Sveriges plats i världen samt utveckling och forskning. Vilken roll det nybildade rådet för arkitektur, form och design – som vi i och för sig välkomnar – kommer att spela återstår att se. Vi anser att Svensk Form, Svid, Svenska institutet, Interaktiva Institutet, Svenska Moderådet m.fl. skulle kunna samarbeta och tillsammans med högskolor, näringsliv, museer och designer bilda denna centrala arena. Liksom övriga nordiska länder borde Stockholm hysa en centralt placerad mötesplats med exponeringsmöjligheter, information och utbildningsplatser för att kunna bygga vidare på designkompetensen som nationell utvecklingskraft.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna Kr233 (m) yrkande 24 och Kr235 (m) yrkande 4.

5. Upphandling av offentlig konst, punkt 5 (m, fp, kd, c)

av Lennart Kollmats (fp), Kent Olsson (m), Gunilla Tjernberg (kd), Cecilia Wikström (fp), Birgitta Sellén (c), Anna Lindgren (m) och Henrik Westman (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 5 om upphandling av offentlig konst. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2004/05:Kr368 yrkande 27 och 2005/06:Kr381 yrkande 34 och avslår motion 2005/06:Kr409 yrkande 14.

Ställningstagande

Inköp av offentlig konst är en grannliga uppgift, som vållat en hel del huvudbry och motsättningar inom Konstsvetig. Det är angeläget att begreppet reds ut och att man tar till vara de rekommendationer om åtgärder som Konkurrensverket och Nämnden för offentlig upphandling har givit. Det är viktigt att konkurrensen ökar och fungerar och att alla konstnärer får möjlighet att lämna anbud, oberoende av om man är medlem i någon fackorganisation eller inte. Detta gäller även inköp av konst för utsmyckning av det offentliga rummet.

Statens konstråd sköter all upphandling av offentlig konst till statliga byggnader och är därmed en av de viktigaste konstbeställarna i landet. En stor del av det övriga offentliga stödet till konstnärerna fördelas via Konst-

närnsnämnden. Vi anser att det bör göras en genomgripande analys av hur stöd till verksamma konstnärer och det offentligas inköp av konst har fördelat sig under den senaste tioårsperioden.

Det vi här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2004/05:Kr368 (fp) yrkande 27 och 2005/06:Kr381 (fp) yrkande 34 samt avslå motion 2005/06:Kr409 (v) yrkande 14.

6. Upphandling av offentlig konst, punkt 5 (v)

av Siv Holma (v) och Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservation 6 om upphandling av offentlig konst. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr409 yrkande 14 och avslår motionerna 2004/05:Kr368 yrkande 27 och 2005/06:Kr381 yrkande 34.

Ställningstagande

Det brister i statistiken inom flera delar av konstområdet, bl.a. vad gäller marknadens omsättning, det offentligas satsningar på konst vid investeringar i bygg- och infrastrukturprojekt och hur enprocentsregeln efterlevs. Denna allmänna statistikbrist gör det svårt att lägga tyngd bakom analyserna av konstnärernas ofta utsatta ekonomiska situation. Statistik behövs för att man ska kunna göra korrekta bedömningar och för att beslutsfattare ska kunna se behoven på konstområdet. Regeringen bör därför uppdraga åt Kulturrådet att ta fram sådan statistik.

Detta bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2005/06:Kr409 (v) yrkande 14. Motionerna 2004/05:Kr368 (fp) yrkande 27 och 2005/06:Kr381 (fp) yrkande 34 bör avslås.

7. Kollektivverkstäder, punkt 7 (v)

av Siv Holma (v) och Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om kollektivverkstäder. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr409 yrkande 11 och avslår motion 2005/06:Kr382 yrkande 20.

Ställningstagande

Till konstnärernas förfogande finns 22 kollektivverkstäder som får statligt utrustningsbidrag. De är till stor nytta för alla de konstnärer som på det viset får tillgång till lokaler och utrustning som de inte skulle ha råd att skaffa sig på egen hand. Själva administrationen av lokalerna och utrustningen tar dock mycket tid av konstnärerna, tid som de skulle behöva till sin yrkesverksamhet. Regeringen bör uppdra åt Kulturrådet att utreda möjligheterna att finansiera även administrationen av kollektivverkstäderna, eventuellt i samverkan med respektive kommun eller landsting.

Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2005/06:Kr409 (v) yrkande 11. Motion 2005/06:Kr382 (mp, -) bör avslås.

8. Utställningsersättning, punkt 8 (v)

av Siv Holma (v) och Tasso Stafilidis (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om utställningsersättning. Därmed bifaller riksdagen motion 2005/06:Kr409 yrkande 6.

Ställningstagande

En stödform som bör utvecklas är den konstbildande utställningsersättningen, som fördelas av Kulturrådet. Under våren 2005 förde Kulturrådet samtal med Konstnärernas riksorganisation (KRO) och Sveriges konsthantverkare och industriformgivare (KIF) om en revidering av Kulturrådets villkor för utställningsersättning och behovet av en höjning av nuvarande ersättningsbelopp. Nya ersättningsnivåer fr.o.m. 2006 innebär att man höjer ersättningsbeloppen till en nivå som är adekvat, men som enligt olika beräkningar innebär att 75–130 färre konstnärer kommer att få del av ersättningen.

Regeringen bör utreda möjligheten att fler konstnärer får del av utställningsersättning på en rimlig nivå. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2005/06:Kr409 (v) yrkande 6.

Särskilt yttrande

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttrande. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i yttrandet.

Satsningar på vissa verksamheter, projekt eller regioner, punkt 9 (c)

Birgitta Sellén (c) anför:

Jag vill påminna om att Centerpartiet i sitt budgetalternativ föreslog en ökning av anslag 28:17 *Främjande av hemslöjden* just för att säkerställa hemslöjdens resursbehov för 2006.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:Kr223 av Anita Sidén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om fredsmonument.

2004/05:Kr357 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd, m, fp, c):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utställningsmöjligheter.

2004/05:Kr361 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om form och design.

2004/05:Kr368 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

27. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om former för upphandling m.m. av offentlig konst.

2004/05:Kr391 av Anne Ludvigsson m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förutsättningar för hemslöjdsrörelsen att vara en viktig och positiv kraft i samhället.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:Kr207 av Ulf Sjösten (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om två regionala mötesplatser för design i Västra Götaland.

2005/06:Kr232 av Anita Sidén och Inger René (båda m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra Röhsska museet till ett nationellt form- och designmuseum.

2005/06:Kr233 av Fredrik Reinfeldt m.fl. (m):

23. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om form och design.

24. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mötesplatser för design och formgivning.

2005/06:Kr235 av Kent Olsson m.fl. (m):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om vikten av form och design.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nya spelrum för form och design.

2005/06:Kr317 av Tina Acketoft m.fl. (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett keramiskt centrum i Kullabygden.

2005/06:Kr356 av Kurt Kvarnström och Barbro Hietala Nordlund (båda s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett Alvar Aalto-center i södra Dalarna.

2005/06:Kr381 av Lars Leijonborg m.fl. (fp):

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om former för stöd till verksamma konstnärer och upphandling m.m. av offentlig konst.

2005/06:Kr382 av Maria Wetterstrand m.fl. (mp, –):

20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en utvärdering av effekten av pengarna till kollektivverkstäderna genomförs.
32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en plan för hur rekommendationen om att 1 % av byggkostnaderna skall avsättas till utsmyckning för offentliga platser bättre skall efterlevas.

2005/06:Kr392 av Anne Ludvigsson m.fl. (s, v, mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om Svenska Hemslöjdföreningarnas Riksförbunds förutsättning att ha kvar nuvarande verksamhetsnivå.

2005/06:Kr409 av Rossana Dinamarca m.fl. (v):

6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen bör utreda möjligheten att fler konstnärer får del av utställningsersättningen på en rimlig nivå.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att uppdra åt Kulturrådet att utreda möjligheterna att
finansiera administrationen av kollektivverkstäderna, eventuellt i
samverkan med respektive kommun eller landsting.
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om att regeringen bör uppdra åt Kulturrådet att ta fram
statistik över det offentliga satsningar på konst m.m.

2005/06:Kr410 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd, m, fp, c):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om utställningsmöjligheter.

2005/06:Kr417 av Gunilla Tjernberg m.fl. (kd):

17. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om form och design.

2005/06:Ub586 av Marianne Carlström m.fl. (s):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motio-
nen anförs om en fortsatt satsning på form, design och medier i
Västsverige.